

Devátá konference EASR v Messině

DALIBOR PAPOUŠEK

Letošní výroční setkání evropských religionistů sdružených v Evropské asociaci pro studium náboženství (European Association for the Study of Religions – EASR) se konalo ve dnech 14.-17. září 2009 v sicilské Messině. Jeho organizace se spolu s místní univerzitou (*Università degli Studi di Messina*) ujala Italská společnost pro dějiny náboženství (*Società Italiana di Storia delle Religioni*), reprezentovaná její viceprezidentkou a současně předsedkyní organizačního výboru konference profesorkou Giulii Sfameni Gasparrovou. Konferenční jednání bylo současně zařazeno jako regionální konference do oficiálního programu Mezinárodní asociace pro dějiny náboženství (*International Association for the History of Religions – IAHR*).

Na rozdíl od předchozí, VIII. konference EASR v Brně (2008), která se soustředila na metodologické problémy a teoretické výhledy současné religionistiky,¹ se jednání v Messině vrátilo k historickým kořenům evropské vědy o náboženstvích, v jejíž formativní fázi sehráli italští religionisté významnou roli. Značná pozornost jednání tak byla věnována odkazu Raffaela Pettazoniho (1883-1959), od jehož smrti uplynulo již půlstoletí, a Uga Bianchiho (1922-1994), který už v roce 1966 uspořádal v Messině významnou konferenci o gnosticismu² a později byl vůdčím organizátorem XVI. kongresu IAHR v Římě (1990), věnovaného pojmu náboženství ve srovnávací perspektivě.³

Konferenční setkání na Sicílii, na němž se podílely více než dvě stovky účastníků, se z různých úhlů soustředilo na téma *Religion in the History of European Culture*.⁴ Dobrou polovinu příspěvků, přednesených vesměs v italštině nebo angličtině (méně již ve španělštině, němčině nebo francouzštině), tvořily referáty věnované mediteránním náboženským kulturám, jejichž těžiště leželo z pochopitelných důvodů v antice. Plastický ob-

1 Blíže viz <<http://www.phil.muni.cz/relig/ear2008/>>.

2 Ugo Bianchi (ed.), *Le origini dello gnosticismo: Colloquio di Messina, 13-18 aprile 1966*, (Studies in the History of Religions, Supplements to Numen 12), Leiden: E. J. Brill 1967.

3 Ugo Bianchi (ed.), *The Notion of „Religion“ in Comparative Research: Selected Proceedings of the XVIth Congress of the International Association for the History of Religions, Rome, 3rd-8th September, 1990*, (Storia delle religioni 8), Roma: L'Erma di Bretschneider 1994.

4 Podrobné materiály konference viz <<http://ww2.unime.it/ear09/eng/>>.

raz italského bádání v těchto oblastech tak bylo možno konfrontovat s metodologickými podněty, jež přinesli badatelé z jiných zemí (Jörg Rüpke, Richard Gordon, Luther H. Martin aj.).

Vedle detailních vystoupení, sledujících ponejvíce tradice historických výzkumů, zaujaly v konferenčním programu především panely a sekce, které otvíraly metodologicky podnětné problémy.

Jedním z nich byl například panel věnovaný pojmu náboženství a jeho proměně v evropské zkušenosti kulturní jinakosti. Na příkladu Indie toto téma rozkryla nadějná skupina mladých badatelů z univerzit v Lausanne a Gentu (Philippe Bernet, Sarah Claerhoutová, Jakob De Roover, Marianne Keppensová) v širokém záběru od počátečních křesťanských misijních aktivit až po reflexi v díle Gándhího. Méně přesvědčivý, jakkoliv provokativní, byl panel o „rehabilitaci“ pojmu posvátno tváří v tvář „sekularizované“ religiozité (Kim Knottová, Veikko Anttonen). Oba panely byly věcně provázány s plenárními přednáškami, které proslovily Maya Burgerová („Europe and India: An Essay in Creative Misunderstanding“) a Kim Knottová („Theoretical and Methodological Resources for Breaking Open the Secular and Exploring the Boundary between Religion and Non-Religion“).

Diskusní workshop (Jörg Rüpke, Kocku von Stuckrad), který zcela v intencích ústředního tématu konference proběhl nad knihou *Europäische Religionsgeschichte*,⁵ vyvolal řadu koncepčních a metodologických otázek spojených s projektem „kontinentálních“ dějin náboženství a problémem jejich „vnitřní“ plurality. Svým způsobem přesáhl až k praktickým otázkám religionistického vzdělávání (Wanda Albertsová, Tim Jensen), které se od VII. konference EASR v Brémách (2007)⁶ již staly pravidelnou součástí konferenčních programů.

V rámci konference tradičně proběhla zasedání výkonného výboru a valného shromáždění EASR, jež se vedle běžné „evropské“ agendy soustředila zejména na přípravu XX. kongresu IAHR v Torontu.⁷ Podle dohodnutého modelu kongres přeruší v příštím roce pravidelný sled výročních konferencí EASR, aby se evropští religionisté mohli v co největší míře podílet na tomto vrcholném setkání světové religionistiky.

5 Hans Gerhard Kippenberg (ed.), *Europäische Religionsgeschichte: Ein mehrfacher Pluralismus I-II*, Stuttgart: UTB – Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht 2009.

6 Blíže viz <<http://www.religion.uni-bremen.de/dvrweasr2007/>>.

7 Blíže viz <<http://www.religion.utoronto.ca/resources/iahr/>>.